

Úvodní slovo k výstavě Příběhy Barbory Dohnalové a Pavla a Lucie Havelkových
Bělohradská sýpka 02. 11. 2025

Vážené dámy,
vážení pánové,
milí přátelé!

Pokud se zamyslíme nad tím, kdy vznikaly první příběhy, které se v určitých podobách vypráví dodnes, pak se bezesporu dostaneme do časů sahajících ještě hluboko před vznik Starého zákona, Koránu či buddhistických spisů.

Pohádkové příběhy jsou pak pravděpodobně tím prvním, co nám naše maminky vyprávěly.

O krásných princeznách, udatných rytířích, vychytralých čertech a jiných nadpřirozených bytostech, ale především o naději a víře, že láska a dobro nakonec vždy zvítězí nad zlem a temnými silami.

Podkrkonoší, místo, kde se nacházíme, je pro vznik silných příběhů jako stvořené. Ať se již jedná o nezapomenutelné Zapadlé vlastence místního rodáka Karla Václava Raise, situované do Pasek nad Jizerou, nebo o nesmrtelnou Kytici v nedalekém Miletíně narozeného Karla Jaromíra Erbena, který jednu z nejsilnějších balad Svatební košile, situoval ke kostelu svatého Petra a Pavla na nedalekých Byšičkách.

Dívám-li se na obrazy Barbory Dohnalové a skleněná díla Pavla a Lucie Havelkových, pak si nedovedu představit příhodnější název pro jejich společnou výstavu než právě Příběhy.

Témata Barbořiných obrazů jsou velmi rozmanitá.

Tvoří je krajiny, interiéry (mimořádně téma knihoven a zachycení jejich atmosféry je pro Dohnalovou naprosto fascinující) i dominanty architektury, které jsou často obohaceny o drobné detaily nadpřirozena. Není se čemu divit.

Příběhy Harryho Pottera jsou její srdeční záležitostí od raného dětství, knihy Stephena Kinga pak neodmyslitelně patří k jejímu dospělému životu. Řada obrazů je tak vlastně ilustrací jeho sci-fi hororových příběhů, jiné pak vystihují prostředí, ve kterém se jeho knihy odehrávají.

Podle mého názoru je však ještě jedno téma, které k obrazům Barbory neodmyslitelně patří, a to její silná vazba na rodné Valašsko, na tento rázovitý hornatý kraj plný úžasných scénérií a zákoutí přímo vybízející k jeho zaznamenávání.

A právě obrazy, které se ke vzpomínkám na tuto část naší země a na dětství v ní strávené váží, patří podle mě k těm prožitkově nejsilnějším.

Poslední roky však hraje v tvorbě Dohnalové stále větší roli figura, často zachycující samotnou autorku, nebo jen ve formě postav, kterým však něco zásadního chybí. Hlava, či alespoň obličej.

Jako by Barbora nechtěla nám - pečlivým pozorovatelům svých obrazů napovídat, kdo jsou hráči vystupující v jejích příbězích, nebo prostě jen proto, že zbytečná personifikace by ubrala na atmosféře plné tajemna a někdy i určité ponurosti.

Koneckonců, atmosféra snů a jemných emocí je přítomna v každém jejím díle, kde se prolínají nostalgie, ženská jemnost a hravost. Významným prvkem, charakterizujícím její obrazy je též hra se světlem a jeho výraznými kontrasty.

Barbora s barvou pracuje velice citlivě a k dokonalé atmosféře jednotlivých příběhů často ani nepotřebuje bůh ví jak širokou škálu barev. Avšak s těmi, se kterými však pracuje, si rozumí v pravdě mistrovsky.

Jestliže jsou obrazy Dohnalové plné fascinujících příběhů, které nás nutí znovu a znovu se pohledem vpíjet do jejich obsahu, pak skleněná díla Lucie a Pavla v nás vzbuzují touhu k jejich dychtivému pozorování, ale i k nesmírné touze je vnímat svým dotykem.

Pokud tedy hovoříme o Valašsku jako o místu, které bezesporu utvářelo lidskou i uměleckou osobnost Barbory Dohnalové, pak v případě Pavla a Lucie Havelkových je takovým místem Vysočina.

Konkrétně nevelká vesnička Škrdlovice, nacházející se nedaleko Žďáru nad Sázavou, jejíž historie sahá až do 15. století.

Co je však pro tvorbu Havelkových mnohem zásadnější, je skutečnost, že sklo se ve Škrdlovicích začalo vyrábět již na počátku čtyřicátých let minulého století, a to díky bratrům Emanuelu, Jindřichu, Bohuslavu a Josefu Beránkovým, kteří zde založili první sklářskou dílnu.

A Havelkovi jsou v současné době bezesporu nejvýznamnějšími pokračovateli jejich tradice v tvorbě hutního skla.

Pozorujeme-li jednotlivá díla Pavla a Lucie, musíme obdivovat jejich dokonalou řemeslnou preciznost, která jejich mísy, vázy, lodě či artefakty rozličných tvarů posouvá z oblasti užitého umění výš, tam, kde již přívlastek „užité“ je jaksí nadbytečný.

Je to však především umělecké ztvárnění, dokonalá syntéza barev, nápaditost a originalita tvarů, které „obyčejný“ kus skla mění v Tajemství pralesa, Zlatý grál, Peřej, Plachetnici či Rozbouřený Atlantik.

Tvorba Pavla a Lucie nás nutí ji nejen donekonečna pozorovat, ale především se jednotlivých děl dotýkat, vystavovat je rozličnému světlu, díky němuž můžeme stále znovu a znovu zažívat ten neskutečný zázrak znovuzrození.

A ještě v něčem jsou díla Havelkových zcela výjimečná. V době, kdy i ti nejslavnější světoví skláři mají kolem sebe týmy, které jim jejich díla pomáhají spolutvořit, Pavel a Lucie každý svůj příběh odvypráví zcela sami – od jeho návrhu, práce s píšťalou na huti až po finální opracování do podoby, kterou můžeme obdivovat i zde, na naší výstavě.

České sklo má tradičně již po mnoho staletí po celém světě vynikající zvuk. V malé vesničce na pomezí Čech a Moravy díky umu a invenci Pavla a Lucie vznikají díla, která obdivují v Americe, Číně, na Taiwanu, v Rusku, Dubaji, Polsku, Německu či Velké Británii. Můžeme je najít v mnoha významných soukromých sbírkách po celém světě, ale jak Pavel skoro plaše říká, nejvíce si váží zastoupení v proslulé sbírce Uměleckoprůmyslového muzea v Praze.

Příběhy vyprávěné obrazy Barbory a skleněnými artefakty Lucie a Pavla a vytvořené díky jejich talentu, umu, pracovitosti, ale i nesmírné pokoře, nás přenášejí do světů, ve kterých se jednoznačně cítíme dobře.

Dopřejme si tedy alespoň na chvíli ten luxus a vstupme do nich skrze svoje vnímání, představivost a fantazii.

Vám, Barboro, Lucie a Pavle, přeji mnoho invence, originality a tvůrčí kreativity při vyprávění dalších vašich příběhů, které nás činí bohatšími a lepšími.

Protože právě to je skutečným smyslem umění.

© Ondřej Zemina, říjen 2025